

Introduktion til

RÅ HVIDBOG

– en materialesamling vedrørende den frie scenekunst i Danmark, 2010

Udgivet marts 2010 af Foreningen Uafhængige Scenekunstnere

Rå Hvidbog

- en materialesamling om den frie scenekunst i
Danmark 2010

Hvidbog: *"En dybtgående rapport udgivet af en regering for at oplyse et parlament eller offentligheden om et emne eller et område."* (Politikens Nudansk ordbog med etymologi, 2000)

Indholdsfortegnelse

En begyndelse	s. 3
En hovedstad uden scene	s. 4
En tiltrængt undersøgelse	s. 4
Den "Rå Hvidbog"'s indhold	s. 5
Hvem er "Uafhængige Scenekunstnere" – uddrag	s. 7
Afslutningsvis... – uddrag	s. 8

Udgivet af Uafhængige Scenekunstnere, marts 2010

En begyndelse

Inkl. uddrag af forordet

Dette introduktionsskrift er tiltænkt den travle læser, der gerne vil danne sig et hurtigt overblik over, hvad den "Rå Hvidbog", udgivet af Uafhængige Scenekunstnere (US), indeholder.

Omdrejningspunktet for denne materialesamling er behovet for åbne scener. Men den "Rå Hvidbog" udvider også perspektivet og giver et mere dybtgående billede af den frie scenekunsts produktionsvilkår. I en række aktuelle og debatterende indlæg fortæller internationale og danske fagfolk om bl.a. åbne scener, om internationale produktionsmodeller, nødvendige forskningsopgaver. - og kunsten at uddele penge. Herudover præsenteres også svarene på spørgsmål, som US har udsendt til fagforbund og relevante interesseorganisationer og scener.

Foreningen Uafhængige Scenekunstnere (US) afholdt d. 5. – 6. juni 2009 den internationale konference "Creating Conditions" om emnet produktionshuse og åbne spillesteder efter europæiske modeller. Ved konferencen fremkom en række anbefalinger, som US har publiceret på hjemmesiden, www.scenekunstnere.dk, samt i form af artikler i Teater1, Det Postomdelte (foreningsblad for Danske Sceneinstruktører) og i tidsskriftet Peripeti.

Imidlertid blev det på konferencen klart udtrykt og dokumenteret, at der i høj grad mangler viden om det professionelle scenekunstmråde, som vi kalder det "frie", det "uafhængige", eller det "ikke-institutionelle" felt. Der mangler forståelse af, hvordan dette område adskiller sig fra det, man kunne kalde den "institutionsbaserede" scenekunst, bl.a. på grund af anderledes produktionsformer. Og der mangler bevidsthed om, hvordan produktionsformer og kunstnerisk udtryk hænger sammen.

For at skabe en platform for informationsformidlingen og debatten om dette scenekunstmråde, besluttede vi at supplere det materiale, som konferencen resulterede i, med yderligere en række relevante indlæg og oplysninger.

Dermed ønsker vi at etablere en kvalificeret dialog – bl.a. med den kommende rapport fra Teaterudvalget. Vi håber inderligt, at debatten fortsættes frem mod en anerkendelse af denne frie, uafhængige og ikke-institutionsbaserede scenekunst, en forståelse af dens særkender og betydning for det samlede scenekunstlandskab, og dermed også skabe radikalt forbedrede arbejdsvilkår.

Denne "Rå Hvidbog" er således ikke en hvidbog i ordbogens definition – deraf titlen. De midler, US har til rådighed, strækker på ingen måde til at lave en "dybtgående rapport" med tilhørende konklusioner.

Vores "Rå Hvidbog" er en buket af indsamlet information fra de aktører, personer og organisationer, som vi mener bør komme til orde i forbindelse med en nødvendig, fremtidig kortlægning af dette scenekunstneriske felt.

Denne "Råhvide" er en begyndelse: En materialesamling, som vi håber vil danne grundlag for at udvikle større viden om og forståelse af dette områdes betydning for det scenekunstneriske landskab i Danmark.

En hovedstad uden scene

Senest har komitéen Scenekunstnere Uden Scene (SUS) gjort tiltag til at få synliggjort behovet for en åben scene i hovedstaden: Komitéen udformer en konkret model for en åben scene i København, og ønsker at få udarbejdet en rapport på baggrund af en høring om de behov og ønsker, der er i miljøet, og om mulighederne for at imødekomme disse.

Tilsammen kan vores "Rå Hvidbog" og SUS' planlagte udgivelse måske hjælpe beslutningstagerne til en bedre forståelse af dette scenekunstneriske områdes behov og til en visionær og fremtidssikret løsning af det akutte problem med manglende scene i hovedstaden.

En teaterforsker har engang bemærket at ca. 80 % af de statslige midler til kunsten gives til institutioner og lignende i hovedstaden, hvor 20 % af befolkningen bor. Men uden at starte en center-periferi-problematik, er det vigtigt at huske, at tidligere åbne scener i København i vidt omfang også har serviceret resten af landets gæstespillende forestillinger.

Når Pia Allerslev i juni 2009 i sin tale under Creating Conditions sagde: "However, for now, we have chosen to let the established stages be the basis of the open stage." - er det også en understregning af, at hovedstaden pt. befinder sig i en overgangsfase til forhåbentlig forbedrede rammer for den professionelle, frie scenekunst.

De scener, der åbner dørene for frie produktioner, gør et vigtigt stykke arbejde. Men det vil kun tjene den scenekunstneriske udvikling på alle scener og alle planer, hvis landets hovedstad beslutter sig for at tage sit ansvar alvorligt: Nemlig at kunne måle sig med udlandet og rumme et hus, der er dedikeret til det at være åbent hus - for indland og udland.

En filtrængt undersøgelse

US ser derfor også et større perspektiv: Hvis ikke feltet fortsat skal forfølges af kortsigtede manøvrer og lappe-løsninger, må der tages skridt til grundlæggende at afhjælpe den mangel på viden og forståelse og deraf følgende usikkerhed, der er omkring den ikke-institutionsbaserede scenekunst.

Dette kræver mere dybtgående og videnskabeligt funderede undersøgelser af arbejdsvilkår, uddannelse, problemstillinger, muligheder og - ikke mindst - undersøgelse af feltets betydning for scenekunsten i Danmark.

Modellen for en sådan undersøgelse kan passende tages i Kirsten Dahls undersøgelse fra 2008 af dansk børneteater.

Den "Rå Hvidbog"s indhold

Første halvdel af udgivelsen relaterer sig til selve konferencen "Creating Conditions", og dokumenterer de mange indlæg og debatter derfra.

Med konferencen ønskede US at dele inspiration fra udenlandske spillesteder og organisationer med danske kollegaer, beslutningstagere og kulturpolitikere, og udvide perspektivet på hvordan åbne scener og produktionshuse kunne oprettes og drives i Danmark.

Dokumentationen fra konferencen tæller blandt andet papers af Knut Ove Arntzen, teaterforsker fra Bergen Universitet; Tove Bratten, leder af Danse – og Teatersentrum i Norge; Lisa Lucassen fra det tyske performance-kollektiv She She Pop og ikke mindst Kulturborgmester i Københavns Kommune, Pia Allerslev. Desuden referater fra debatter mellem publikum og ledere af kendte, europæiske produktionshuse, samt referater af de enkelte arbejdsgruppers konklusioner, og meget andet.

Anden halvdel af "Rå Hvidbog" er aktuelt materiale indsamlet i den første halvanden måned af 2010. Her er indlæg i den fortløbende diskussion fra danske teaterfagfolk, blandt andre Jørn Langsted, Professor ved Afdeling for Dramaturgi, Aarhus Universitet; Stig Jarl, lektor i Teatervidenskab ved Københavns Universitet, Bjørn Lense-Møller; Mikkel Harder Munck-Hansen fra Scenekunstudvalget med flere. Herefter bringer vi en lang række kerneinformationer, som giver et aktuelt perspektiv på det frie scenekunsthets produktions – og udviklingsvilkår:

- **Sceneprofiler**

En oversigt over de teatre eller spillesteder, som lægger scenerum til blandt andet den frie scenekunst. Vi har vægtet København, der som hovedstad og efter tabet af Kanonhallen i særlig grad mangler dette åbne spillested. Det er en oversigt, som kunne have været længere, men som viser nogle af de muligheder, der pt. findes.

- **Rammer for udvikling og støtte**

Vi har bedt om en kort profil fra de af os kendte steder i Danmark, hvor der tilbydes eller har været tilbudt mulighed for at arbejde med

scenekunstnerisk undersøgelse og udvikling, uden produktionspres. Sådanne muligheder for fordybelse er vitale for scenekunsten.

- **Toneangivende huse i Europa**

Vi har sammenstillet en liste over succesfulde og kendte åbne scener og produktionshuse i Europa, der kan tjene som rollemodeller i den udvikling, vi håber også vil finde sted i Danmark. Listen er baseret på US' medlemmers personlige erfaringer og viden om hvilke steder, der pt. er vigtigst indenfor det frie felt i Europa. Den er absolut ikke udtømmende, men er et forslag til, hvor yderligere research om emnet kan påbegyndes.

- **Beretninger fra huse og kunstnere**

Der er beretninger fra forskellige huse, blandt andre DANSEhallerne, Entré Scenen og NYAVENY. Vi bringer tre forskellige cases over arbejdsforløb, skrevet af US' medlemmer – et uvurderligt indblik i hvordan produktionernes tilblivelse og efterfølgende levetid typisk forløber, og hvordan arbejdsforholdene er for de enkelte kunstnere i det frie felt.

- **Indlæg fra vore kollegiale forbund og interesseorganisationer**

På baggrund af spørgeskemaer, som vi har sendt ud, fortæller kollegiale forbund og interesseorganisationer om deres forståelse af det frie felt.

- **US' scenekunstproducerende enheder**

I løbet af foråret 2010 begynder US en dataindsamling om producerende enheder blandt US' medlemmer i et planlagt samarbejde med Danmarks Statistik. I den forbindelse har vi påbegyndt en liste, som er bragt i "Rå Hvidbog".

- **Strukturelle og økonomiske forhold**

Afslutningsvis ser vi kort på tilgange som kunstnerisk ligestilling, statistiske problemstillinger, professionalitetsbegrebet, samt produktionsmetoder. Herefter lader vi det siddende scenekunstudvalg komme til orde gennem deres forskellige kommentarer ved hoveduddelinger o.a.

Redaktørerne har bestræbt sig på at lade materialet tale for sig selv. I redaktionelle indskud har redaktørerne dog taget hul på den diskussion, som gerne skulle følge efter dette initiativ.

Hvem er "Uafhængige Scenekunstnere"

Uddrag fra "Rå Hvidbog"

Uafhængige Scenekunstnere (US) blev stiftet 2005. Foreningen er en interesseorganisation og et kulturpolitisk talerør for de professionelle, frie scenekunstnere med base i Danmark. Hovedformålet er at forbedre produktionsvilkårene for den risikovillige scenekunst i Danmark.

Uafhængige Scenekunstnere er en omskrivning af det engelske udtryk Independent Performing Artists og medlemmerne kaldes også for "frie scenekunstnere": Scenekunstnere, som arbejder professionelt indenfor det ikke-institutionelle felt (ikke at forveksle med forskellige vækstlag, amatøraktiviteter og semiprofessionelle).

De uafhængige eller frie scenekunstnere er som hovedregel ikke fast tilknyttet en institution, men arbejder selvstændigt (som individer, kollektivt eller i et ensemble) med risikovillig og banebrydende scenekunst. De generelle arbejdsbetingelser er freelance-ansættelser.

US havde ved årsskiftet 09/10 omkring 100 professionelle scenekunstnere som medlemmer. En væsentlig del af Scenekunstudvalgets frie scenekunstmidler er tildelt kunstnere, som er medlemmer af US.

Vore medlemmer kan anskues som entreprenører og arbejdsgivere for andre kunstnere, i det øjeblik de igangsætter en produktion. I Sverige bruger vor kollegiale organisation Teatercentrum begrebet "ophavsperson". US samler og repræsenterer størsteparten af det risikovillige og eksperimenterende scenekunsthelt i landet. US' medlemmer udgør således en væsentlig del af "udviklingsafdelingen" for den samlede scenekunstneriske "virksomhed" i Danmark.

US har i perioden siden 2005 arbejdet målrettet på at blive et reelt kulturpolitisk talerør for de frie scenekunstneres behov. Foreningen har optrådt som høringspartner i en række kulturpolitiske sager – senest i forbindelse med diskussionerne omkring Åben Scene. Foreningen agerer og indgår desuden i en række danske og internationale netværk.

US oplever imidlertid, at de frie scenekunstneres behov sjældent er i søgelyset. Det frie felts betydning for scenekunsten i Danmark er tilsyneladende endnu ikke blevet åbenbart for bevillingsmyndigheder eller politikere.

US arbejder for at dette frie scenekunsthelt bliver skrevet ind i den kommende teaterlov. Med inspiration fra Norge vil US slå et slag for begrebet "kunstnerisk ligestilling", så den frie scenekunst anerkendes som et stabilt producerende felt af lige så stor vigtighed som de mere synlige og etablerede institutioner.

www.scenekunstnere.dk

Afslutningsvis...

Uddrag fra "Rå Hvidbog" - afsluttende tekst

Af Jette Lund og Christine Fentz, med tak til Vera Maeder

Et modsætningsfyldt område

Vi er ikke blinde for det modsætningsfyldte billede, der oprulles.

For det første ser vi, at samtidig med at de frie scenekunstnere hævder, at de udøver en ikke-institutionsbaseret scenekunst, så ønsker de sig "åbne scener". Sådanne scener kan - med al respekt - næppe kategoriseres som andet end institutioner - omend af en anden karakter end de i Danmark almindeligt kendte scenekunstinstitutioner.

For det andet er scenekunstnere som sådan jo hverken mere eller mindre "frie" eller "uafhængige" end andre borgere i dette land.

For det tredje fremgår det, at dette frie felt hviler på den enkelte kunstners eller kunstnergruppes selvorganisering, som ofte finansieres på skiftende måder. Men alligevel er disse kunstnere også at finde på institutionernes scener, og som Lisa Lucassen sagde under Creating Conditions om tyske forhold: Det er af og til svært at afgøre, om teatret gør de gæstende kunstnere en tjeneste, eller om det er omvendt.

Sådan som US definerer det, forenes scenekunstnerne i det frie, professionelle felt af deres produktionsvilkår. Som beskrevet i det foregående afsnit adskiller produktionsformer og arbejdsmetoder i det frie felt sig ofte radikalt fra produktionsformerne i de institutionelle sammenhænge. Men de æstetiske udtryk, som skabes i dette felt, er til gengæld yderst forskelligartede og svære at beskrive entydigt.

I denne "Rå Hvidbog" har vi brugt betegnelser som genreoverskridende, tværcæstetisk og ikke-tekstbaseret. Man kan tilføje karakteristika som "marginal" eller "in-between", dramaturgiske begreber som rhizomatisk eller ligestillende dramaturgi. Eller man kan bruge et karakteristika som "post-dramatisk", hvor de æstetiske udtryk ses i forhold til den europæiske dramatræditiion, der går tilbage til Aristoteles, 300 år før vor tidsregning. De fleste af disse betegnelser er karakteriseret ved et mere eller mindre udtalt "ikke": - de siger noget om, hvad disse scenekunstformer *ikke* er, men meget lidt om hvad de er.

Inden for det frie felt finder vi altså alle scenekunstens former og genrer, og som vi ser det, er der mange scener, som er "åbne" overfor det tekstbaserede teater, også i dets nyere udtryksformer. Det, der karakteriserer de former, som mangler udfoldelsesmuligheder, er f.eks. en respektløs udvidelse af teaterbegrebet, fysisk og visuelt bårne udtryk og tilgange til kontekst, tilskuerrelation, arbejdsproces og spillestil, der sprænger en black box. Disse træk kan måske siges at være dominerende for det frie felt, og sætter i høj grad normer for og former vores

opfattelse af den frie scenekunst. Og det er disse former, som i særlig grad har brug for scener og opdaterede strukturer.

Som nævnt i det foregående afsnit er der interesse hos publikum, måske fordi det modsætningsfyldte og grænseafsøgende spejler en tendens i den livsform, som menneskene har udviklet op til det 21. århundrede. Men hos bevilligende og besluttende myndigheder – og i en vis udstrækning i de kollegiale miljøer - er der endnu ikke nogen klar bevidsthed om de særkender, som definerer disse samtidige former for scenekunst.

Varige værdier og mangfoldighed

Den nyudnævnte kulturminister Per Stig Møller siger i Politiken 24. februar 2010:

"Vi er et lille sprogområde og et lille kulturpublikum, så vi er nødt til at kunne støtte og styrke det, som kan have varig værdi. Problemet er så at finde det, men det har vi alle mulige råd og styrelser til. Men hvis ikke vi gør noget for at opflaske det, der har varig værdi, er der ingen andre der gør det."

Scenekunsten kan karakteriseres på mange måder, men uanset dens æstetiske udtryk er dens absolutte særkende, at den ikke er "varig". Den er en flygtig her-og-nu oplevelse, som forudsætter kunstnerens og publikums samtidige tilstedeværelse. Dramatikerens værk kan siges at repræsentere en varig værdi for det tekstbaserede teater, men scenekunst er ikke længere - eller var aldrig? - kun dramatikerens kunst.

Hvorfor skal denne flygtige kunstart støttes? Hvorfor skal specielt dette felt eller denne art, hjælpes, som end ikke har et ordentligt navn, men må klare sig med "ikke-navne", som end ikke fastholder den varighed, der måtte ligge i dramatikerens tekst, og som tilsyneladende udmærker sig ved hele tiden at afsøge og forsøgsvis sprænge nye grænser?

Vores svar er, at det er nødvendigt for mennesker til stadighed at føle og erkende deres eksistens i tid og rum - stedet og nuet. Det er denne erkendelse, som scenekunsten kan fremme. I den forstand er scenekunsten i alle sine forskellige former "varig", fordi vi som mennesker konstant trækkes med af vore forestillinger og må minde os selv om dette "her og nu". Derfor har alle menneskelige kulturer, som vi kender til, haft en eller anden form for udtryk, vi kunne kalde scenekunst.

Det frie felts scenekunst spejler i al sin grænsesøgende diversitet det moderne menneskes fragmenterede, modsætningsfyldte og skrøbelige tilværelse. Og netop modsætningerne mener vi, at det er vigtigt at give plads til: De konstruktive brydningsflader og den mangfoldighed og forskellighed, som kræver, at evnen til at indleve sig trænes og holdes ved lige.

Det forhold, at Danmark er et lille kulturområde kan i sig selv medføre en tendens til at begrænse bevægelserne, og det kan gøre, at mangfoldigheden får det svært. Til gengæld er et lille land eller kulturområde måske bedre til at overskue sin mangfoldighed og sine muligheder. Den opgave vi stiller beslutningstagerne er ikke så uoverskuelig: Det er ikke længere hverken korrekt, tidssvarende eller produktivt at anskue det frie felt som der, hvor morgendagens mere etablerede kunstnere *kommer fra*. Måske er det i dette fluktuerende felt, at det er sjovt at være?

Som Tove Bratten sagde i sit indlæg under Creating Conditions:

"We have a strong independent field in Norway due to this artistic pressure, and not because we lack enough places of employment in the established institutions."

Men - som Lisa Lucassen fra She She Pop uddybede sin virkelighed:

"It's hard to create safe structures and ensure that we can stay where we believe that we belong: In the non-institutional sphere."

Landkort, landskab og mangfoldighed

Man kan indvende, at "fri" eller "uafhængig" er sære ordvalg, når man gerne vil optages i systemet. Men den indvending beror på en misforståelse. Det handler ikke om optagelse i systemet, for både medlemmerne af US og de øvrige aktører i det professionelle, frie felt er allerede en del af systemet. Ikke blot af det store samfundssystem fx i form af skattekroner, der går til kunsten. Men også allerede en del af scenekunstens systemer og strukturer. Problemet er, at disse systemer og strukturer er ude af takt med den virkelighed, der findes lige nu. Med en omskrivning af en af teatermanden Ingemar Lindhs yndede metaforer (om teori og praksis i forhold til kort og terræn): Landkortet afspejler ikke længere det aktuelle landskab.

Der er brug for strukturændringer i lovgivning og økonomiske systemer. Der er brug for en *konsekvensfyldt* erkendelse af, at der findes en professionel virkelighed udenfor, imellem og i flukstus med de eksisterende institutioner. Den scenekunstneriske virkelighed er ikke længere hierarkisk indrettet med en retning for bevægelse; bevægelserne i dag sker horisontalt, i overlappende felter, i netværk. Eller med et andet ord: Rhizomatisk...

Det er næppe ond vilje hos politikere og embedspersoner, de mennesker, som vi kalder "beslutningstagerne". Den forståelse og anerkendelse af det professionelle, frie felt, som der er brug for, kræver et fundament. Dette fundament kan kun skabes ved at vi får en tilbundsgående undersøgelse af feltet: Opkvalificering af terminologi, dialog og beslutningsgrundlag - og dermed mulighed for at anerkende feltet i sin egen ret. Med denne "Rå Hvidbog" ønsker vi at give et wake-up-call til beslutningstagerne: Vi skriver 2010 og scenekunstens fremtid er hverken garanteret ved eksisterende institutioner, eller ved at institutionalisere det, der i dag er "frit". Der må radikale omstruktureringer til, hvis

landkortet skal bringes til at passe med det faktiske aktuelle og mangfoldige landskab, og være en brugbar vejviser for fremtiden.

Krav til en ny lovgivning

At leve med mangfoldighed og forskellighed skal trænes hver dag. Det kræver ikke kun passiv tolerance, men aktiv nysgerrighed og åbenhed, som kan bevirke, at mangfoldigheden og forskelligheden bliver til en ressource.

Dette gælder ikke kun i forbindelse med generelle samfundsmæssige forhold, men også indenfor (scene)kunstens felter - både i forbindelse med dens æstetiske udtryk og de forskellige måder, rammerne er struktureret på.

Men en af konsekvenserne af besparelser er ofte centraliseringer - som igen medfører at færre personer har den medindflydelse, der præger et givent område. Færre øjne, der ser, færre øren, der hører og færre typer holdninger, der bliver udfordret. Alt i alt mindre nuanceret input til de beslutninger som få personer tager på vegne af et større kollektiv - samfundet eller scenekunsten. Mangfoldigheden og forskelligheden begrænses eller afskaffes.

En fremtidssikret lovgivning for scenekunsten må rumme mulighed for langt flere måder at strukturere på - i forbindelse med arbejdsformer, støtte, organisationsmodeller, huse, og almen fleksibilitet imellem disse størrelser. For slet ikke at tale om strukturerne for afsætning.

I det følgende opsummerer vi nogle punkter, som er væsentlige for at igangsætte den nødvendige udvikling af scenekunstmrådets strukturer, så det frie felt kan få lige så gode betingelser som sine kollegiale miljøer.

Som man råber i skoven

Vi har påpeget hvordan en væsentlig del af den scenekunst, som opstår i det frie felt, unddrager sig de kategorier, som både lovgivning og statistik i dag benytter. Dermed er et væsentligt element i scenekunsten usynligt. Hvad angår børneteaters mangfoldighed er denne "usynlighed" nu modvirket ved den undersøgelse, vi nævnte i forordet, og som symptomatisk hedder "Danmarks skjulte teaterskat". På samme måde som "børneteater" bliver en samlebetegnelse for vidt forskellige genrer, som kun har det til fælles at de henvender sig til børn, bliver statistikkens "andet" eller "performance" til en opsamling af en væsentlig del af den frie scenekunsts meget forskelligartede produktioner. Statistikken af i dag er derfor ubrugelig, når man vil undersøge det frie felts former og genrer.

Som eksempel på en usynlig kunstart kan man se på animationsteatret/dukketeatret, som ikke er nævnt i statistikkens kategorier - heller ikke selv om "dukketeater for voksne" er gået hen og blevet en ganske seriøs kategori i de senere års danske sceneudbud.

Professionalitet og uddannelse

Men det frie felt er kommet for at blive, og som Stig Jarl påpeger, er det heller ikke ubetinget nogen ny situation i scenekunstens lange historie.

Derfor er det måske heller ikke nogen dårlig idé at kalde feltet for "frit" - i den betydning, at de scenekunstnere, som arbejder indenfor feltet, føler sig frie til at afprøve nye muligheder og ikke føler sig bundet af de genrer og konventioner, som er gældende i deres samtid.

De frie felts scenekunstnere er professionelle i den betydning, at de har uddannet sig inden for feltet, finder midler til deres arbejde, og har en professionel, dedikeret tilgang til deres virke. Det er der, de vil være, som Lucassen udtrykker det. De respekterer deres kolleger inden for de mere kendte genrer, og vil selv respekteres og anerkendes på lige fod. Uden det frie felts stadige afsøgning af nye muligheder ville de store traditionelle teaterinstitutioner med deres forpligtelser og resultatkontrakter være i risiko for at stivne i konventionerne. Det frie felt kan kaldes udviklingsafdelingen i den globale tidsalders scenekunstneriske virksomhed. Også denne "udviklingsafdeling" har sit eget "vækstlag" i betydningen "nye unge kræfter". Men mens Danmark har oprettet tidssvarende filmkunstneriske uddannelser og også har fået en uddannelse indenfor moderne dans, er det fortsat sådan, at der ikke findes noget statsligt alternativ til de mere traditionelle skuespilskoler, sådan som man fx har det i Finland og Norge. Udefra set har Danmark en skuespilleruddannelse, i form af tre ens skoler, og man må til udlandet, hvis man ønsker sig en uddannelse i en anden scenekunstnerisk retning.

De nye unge kræfter, som efter endt uddannelse i udlandet forsøger sig med nyere udtryk, skal derfor støttes og frem for alt tilskyndes til at producere i Danmark, for at sikre, at det frie felt forbliver aktivt, professionelt og i en konstant afsøgning af nye grænser. Også scenekunstnere inden for det frie felt løber risikoen for at stivne i deres egne former og konventioner.

Tre hovedopgaver

Formålet med denne "Rå Hvidbog" er - som vi skrev i indledningen - at skabe en platform for informationsformidlingen om dette scenekunstmråde, og at etablere en kvalificeret dialog - bl.a. med den kommende rapport fra Teaterudvalget - og på sigt forbedre områdets produktionsvilkår.

Materialsamlingens bidrag peger hen mod den aktuelle nødvendighed af at blande sig i hvordan den nye teaterlov bliver udformet, og hen mod den praktiske nødvendighed af at arbejde for en bedre statistisk belysning af området. US' kommende samarbejde med Danmark Statistik er blot et skridt i retning af at få den fremtidige statistik til at afspejle virkeligheden mere reelt og må forventes at få konsekvenser for hvilke svar der lyder i skoven.

Scenekunstnere fra det frie felt ønsker en løbende debat om kunstsyn og kunstoplevelse, og man kan også meget aktuelt spørge, hvordan man definerer og skaber forudsætninger for kunst af "varig" værdi.

Bidragene bekræfter os i, at der er tre hovedopgaver:

- Den første er at igangsætte den nødvendige, videnskabelige undersøgelse af feltet. Vi forsøger her at kickstarte processen, og den vil få yderligere styrke gennem de tiltag, som komiteen "Scenekunstnere Uden Scene" planlægger.

- Den anden er at få inspireret studerende fra relevante institutter i Danmark til at ryste øren og øjne fri af støvet fra forældede dogmer og genrer og begynde en undersøgelse af det frie felt. Ønsket er, at de mange forskellige æstetiske udtryk i feltet kan slippe ud af samlebetegnelserne og blive defineret positivt i forhold til hvad de er, og ikke i forhold til hvad de ikke er. At løse dette beskrivelsesproblem er i høj grad en opgave for forskningen, måske især den forskning, som benævnes "practice-based research".

- Det tredje er at få forklaret offentligheden, politikerne og de bevilligende myndigheder, at det er nødvendigt at lytte nu og at gøre de senere års nedskæringer, lukninger og forringelser gode igen. Der er brug for en åben scene og et produktionshus i landets hovedstad. Og dette er bare en begyndelse. Der er brug for en anerkendelse af det professionelle, frie felt som et område i sin egen ret. Og her kommer en revideret teaterlov ind i billedet som et oplagt værktøj til at få opdateret landkortet til det aktuelle landskab.

Hele den "Rå Hvidbog" samt bilag kan downloades fra www.scenekunstnere.dk

* * *